

องค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก

The Factors of Good Governance and Philosophy of Sufficiency Economy in the Administration of Small-Sized Sub-District Administrative Organization

ชาติชัย อุดมกิจมงคล *

สันทัต เสริมศรี **

สุรพล พยอมรัมย์ ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาองค์ประกอบการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลโดยแนวทางธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กจำนวน 390 คน จำนวนตัวแปรอิสระที่นำมาวิเคราะห์มี 70 ตัวแปร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ การวิเคราะห์องค์ประกอบ การสกัดองค์ประกอบหลัก การหมุนแกนองค์ประกอบแบบอโรทอนอนด้วยวิธีวาริแมกซ์ เมื่อได้องค์ประกอบแล้วนำมาวิเคราะห์ความตรงสมการโครงสร้าง

ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก มีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรม หน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการ การจัดการความรู้และทรัพยากร การมีส่วนร่วมของประชาชน และความรับผิดชอบต่อสังคม การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันแสดงให้เห็น ความสำคัญขององค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ และเรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ 1) องค์ประกอบ หน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการ (การจัดการความขัดแย้ง, การจัดการตามสถานการณ์และหน้าที่รับผิดชอบ) 2) องค์ประกอบ การจัดการความรู้และทรัพยากร (การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการจัดการทรัพยากร) 3) องค์ประกอบ ความรับผิดชอบต่อสังคม (ความรับผิดชอบต่อผู้บริหารและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม) 4) องค์ประกอบ การมีส่วนร่วมของประชาชน (มีส่วนร่วมจัดทำแผนและการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา) และ 5) องค์ประกอบ คุณธรรมจริยธรรม (ความเป็นธรรมและความโปร่งใส)

* นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน

** ศาสตราจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

*** รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ผู้วิจัยได้เสนอโครงสร้าง และแนวทางการพัฒนาปัจจัยที่สำคัญของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก รวมทั้งเสนอให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และศึกษาองค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยศึกษาเฉพาะกลุ่มผู้บริหารหรือศึกษาเฉพาะกลุ่มผู้ปฏิบัติการ

คำสำคัญ : ธรรมาภิบาล / หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง / องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

A sub-district administrative organization (SAO) is the smallest local administration unit and is authorized to perform legal activities for the benefit of rural majority of Thais. Accordingly, SAO is recognized by community and serves as an essential mechanism for local development administration in both theory and practice. This research aimed to identify the key factors for good governance and the philosophy of sufficiency economy for the administration of small-sized SAO in Thailand. Three hundred and ninety administrators of small-sized SAO across country were interviewed to answer the questionnaires in which there were 70 variables. The tools used in this research included structured questionnaires and indepth interview forms. In this study, mean, standard deviation, percentage, factor analysis, factor extraction and varimax rotation were employed to determine key factors, and then a structural equation analysis was applied.

The research findings revealed that in applying good governance and philosophy of sufficiency economy for the administration of small-sized SAO were constituted of 5 essential components, as follows: morality/ethics, management/administration, knowledge and resource management, people's participation, and social responsibilities. According to confirmatory factor analysis, significant components in the order of the highest to lowest scores were as follows: 1) administrative authority (conflict management, situational management and responsibility), 2) knowledge and resource management (knowledge exchange and resource management), 3) social responsibility (management responsibility and community responsibility), 4) people's participation (planning involvement and problem solving involvement), and 5) morality-ethics (fairness and transparency).

The researcher recommended the structure and guideline for the development of key factors of good governance and philosophy of sufficiency economy in order to enhance efficiency and effectiveness in the administration of small-sized SAO. The researcher also recommended that a development of indicators of good governance and philosophy of sufficiency economy as well as a study of factors of good governance and philosophy of sufficiency economy in a specific group of administrators or officers should be conducted.

Keywords : GOOD GOVERNANCE / PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY / SUB- DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

บทนำ

ความสำคัญของปัญหางานวิจัย

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรที่ได้รับการคาดหวังว่าจะเป็นหลักหรือเป็นแกนนำที่สำคัญในการพัฒนาที่จะแก้ไขปัญหาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในระดับตำบล ตลอดจนกระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่ได้ตื่นตัว และร่วมกิจกรรมพัฒนาในด้านต่างๆ แต่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ความสามารถในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามนโยบายรัฐบาลที่มุ่งหวังให้้องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรดำเนินงานพัฒนาในท้องถิ่นนั้นประสบผลสำเร็จแตกต่างกันออกไป ความสำเร็จในการพัฒนา ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งตามพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 60 ได้กำหนดให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นตัวแทนขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จึงเป็นผู้ที่มีบทบาท และมีความสำคัญต่อการบริหารงานพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล หากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลคือหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักประสิทธิภาพ และหลักการมีส่วนร่วมแล้ว เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่า ถ้าระบบการบริหารมีความยุติธรรม โปร่งใสตรวจสอบได้ และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาร่วมกัน นอกจากจะทำให้้องค์การบริหารส่วนตำบลมีบรรยากาศ การทำงานแบบมีส่วนร่วมและมีประสิทธิภาพ ยังสร้างความน่าเชื่อถือให้กับองค์กร สามารถนำไปสู่ความโปร่งใสในองค์การบริหารส่วนตำบลและลดการทุจริตซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังที่ผ่านมาลงได้(เบญจวรรณ วันดีศรี, 2547)

การศึกษาที่ผ่านมาระบุถึงปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความไม่โปร่งใสใน อบต. นั้นเกิดจาก 5 สาเหตุได้แก่ 1) การควบคุมและการแทรกแซงจากหน่วยงานส่วนกลางและข้าราชการหรือกลุ่มอิทธิพลท้องถิ่นยังอยู่ในระดับสูง 2) การทุจริตจากช่องว่างการบริหารงานด้านการคลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการจัดซื้อจัดจ้าง 3) การทุจริตจากช่องว่างของกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ซึ่งยังมีความไม่ชัดเจนและรัดกุมเพียงพอ 4) การตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต. ยังอ่อนแอ ทั้งในด้านภาครัฐส่วนกลางและภาคประชาชน และ 5) ความพร้อมของบุคลากรและระบบค่าตอบแทนต่ำ (อรพินท์ สฟโชคชัย และคณะ, 2543)และจากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2544) เรื่องการโอนงานในความรับผิดชอบของกรมการเร่งรัดพัฒนาชนบทให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแผนการกระจายอำนาจพบว่าการถ่ายโอนงานที่ใช้เทคนิคไม่สูงมากนัก ไม่ค่อยมีปัญหาในเรื่องบุคลากรแต่มีปัญหาในเรื่องการขาดเครื่องมือพื้นฐาน ในขณะที่การโอนงานที่ใช้เทคนิคค่อนข้างสูงซึ่งเป็นงานที่เชื่อมโยงโครงข่ายและต้องมิวิศกรเป็นผู้ควบคุมงาน มีปัญหาค่อนข้างมาก เพราะ อบต. ขาดแคลนทั้งบุคลากรที่เหมาะสมและเครื่องมือ โดยอบต. ขนาดเล็ก มีปัญหาความพร้อมในการรับโอนงานมากที่สุด

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นการบริหารจัดการของ อบต.ยังขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐและประเทศชาติเป็นอย่างมาก การบริหารกิจการ

บ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้ถูกนำมาใช้ในการบริหารจัดการ อบต. ซึ่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี (สุจิต นิมิตกุล, 2543 : 13 - 24) ได้ระบุหลักการของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือ ธรรมาภิบาลไว้ดังนี้ การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนส่งเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทา ป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤตภัยอันตรายที่อาจจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย วัฒนธรรมบุญ และกระแสโลกปัจจุบัน เป้าหมายที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 โดยให้หลักเป้าหมายที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว มาตราที่ 6 ระบุว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี คือ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย 6 ประการ ได้แก่ 1) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน 2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจ 3) มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าในเชิงภารกิจ 4) ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน 5) อำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการประชาชน และ 6) พัฒนาความรู้และประสิทธิผลทางปฏิบัติ

เพื่อให้การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานหนึ่งของภาครัฐบรรลุเป้าหมายของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีหรือธรรมาภิบาล จึงได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเพื่อ

เป็นแนวทางดำรงชีวิต และแนวทางในการพัฒนาประเทศแก่พสกนิกรชาวไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 ซึ่งยึดหลักของการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ

การศึกษาธรรมาภิบาลและแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทของคุณธรรมจริยธรรม และความรู้ในการบริหารจัดการและผลกระทบขององค์การต่อสังคม พบว่าการทุจริตเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการดำเนินงานที่จะให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและความรับผิดชอบต่อสังคม นั้นเป็นการศึกษาที่มุ่งประเด็นไปที่วิวัฒนาการของธรรมาภิบาล ในขณะที่การศึกษาตัวชี้วัดจากภายนอกสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบจากองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการศึกษาในประเด็นนี้ให้ความสำคัญกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฐมบทของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่เกิดจากการระดมพลังความคิด และการมีส่วนร่วมของประชาชนชาวไทยจากทุกภาคส่วนทุกหมู่เหล่า ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ มาร่วมกันดำเนินการในทุกขั้นตอนอย่างกว้างขวาง และเห็นพ้องร่วมกันอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติ ควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างจริงจัง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เกิดความสมดุล เป็นธรรมและยั่งยืน มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” อันจะเป็นการเสริมสร้างประโยชน์สุขให้แก่ประชาชนโดยถ้วนหน้าสมดังพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ ในแผนพัฒนาฯ 10 มุ่งเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม

อย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมไทย เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนให้สามารถเข้าร่วมในการบริหารจัดการประเทศ พร้อมทั้งสร้างภาคราชการที่มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล

ความเป็นธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อองค์กรได้มีการจัดการความรู้ที่นำไปสู่ความสมดุลทางอำนาจภายในองค์การ เนื่องจากสถานะคุณธรรมจริยธรรมและความรู้ในการบริหารจัดการ การทุจริตขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นโดยมากเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่ผู้บริหารมีอำนาจค่อนข้างมากและมีการกระจุยตัวของอำนาจอยู่ที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากเกินไป ผลการศึกษาของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย(2550) สรุปว่า 1) เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับขจัดความยากจนและการลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจของคนจน 2) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานของการสร้างพลังอำนาจของชุมชน และการพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ 3) เศรษฐกิจพอเพียงช่วยยกระดับการรับผิดชอบต่อสังคม 4) หลักการเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญยิ่งต่อการปรับปรุงมาตรฐานของ “ธรรมาภิบาล” ในการบริหารงานภาครัฐ 5) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของชาติ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อสถานการณ์ที่เข้ามากระทบโดยเฉียบพลัน 6) การปลูกฝังจิตสำนึกพอเพียง จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนค่านิยม และความคิดของคนเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาคน

แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังถูกบรรจุในรัฐธรรมนูญของไทย เช่นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในส่วนที่ 3 แนวนโยบายด้านการ

บริหารราชการแผ่นดิน มาตรา 78 (1) ความว่า “บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ”

ดังนั้นหากสามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดให้เกิดความสมดุลตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ ก็จะช่วยลดปัญหาในการบริหารจัดการและการทุจริตได้ในระดับหนึ่ง และเนื่องจากพบว่าในปัจจุบันนี้มีหลายองค์กรที่มีโครงสร้างการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการสร้างสมดุลของอำนาจให้เกิดขึ้นแต่อุปสรรคคือปัญหาในทางปฏิบัติ จึงทำการศึกษาเพื่อพัฒนาองค์ประกอบของธรรมาภิบาล และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการที่สุดคือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

การศึกษานี้ในอดีตไม่มีการศึกษาองค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล และปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาที่ชัดเจนเกี่ยวกับองค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหาร อบต. การศึกษาครั้งนี้จึงเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ในเรื่องการบริหารการปกครอง หรือที่เรียกว่าธรรมาภิบาลกับแนวคิดด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อพัฒนาองค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการใช้วิธีการศึกษาวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบที่ชัดเจนของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโดยแนวทางธรรมชาติवादและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบธรรมชาติและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กในประเทศไทย รวม 3,869 แห่ง จากข้อมูล อบต. ทั่วประเทศ ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ณ วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2552 (www.thailocaladmin.go.th) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยนี้ได้จากการสุ่มอย่างมีระบบเลือกจาก ผู้บริหาร อบต.ตามภูมิภาคของประเทศ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ภาค ตามเขตการปกครอง ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ และทำการสุ่มจังหวัดในแต่ละภูมิภาคโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ภูมิภาคละ 1 จังหวัด ได้จังหวัดเป้าหมายคือ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดนครศรีธรรมราช ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ได้พิจารณาการใช้ขนาดตัวอย่างสำหรับวิเคราะห์องค์ประกอบอย่างเดี่ยวของคอมเลย์และลี (Comrey & Lee, 1992) ซึ่งเสนอแนะขนาดตัวอย่างในช่วงจำนวน 300 ราย ซึ่งถือว่าดี และจำนวน 500 ราย ถือว่าดีมาก โดยส่งแบบสอบถามสู่กลุ่มเป้าหมาย (ผู้บริหาร อบต.) จำนวน 400 ชุด และได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 400 ชุด ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลแบบสอบถาม พบว่า ข้อมูลมีความครบถ้วนสมบูรณ์สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์จำนวน 390 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97.5

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องรวมถึงการสัมภาษณ์รายละเอียดจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีประสบการณ์ธรรมชาติवाद หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงาน อบต. สามารถนำมาพัฒนาเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางสังคม และเศรษฐกิจของผู้บริหาร อบต. ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่ง สถานภาพสมรส รายได้ จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม ธรรมชาติवादและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการบริหารงาน อบต. จำนวน 70 ข้อ มีประเด็นคำถามครอบคลุมทั้งห้าด้าน คือด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 12 ข้อ ด้านหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการ จำนวน 14 ข้อ ด้านการจัดการความรู้และทรัพยากร จำนวน 18 ข้อ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 13 ข้อ และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 13 ข้อ

แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ระดับปริญญาเอกจำนวน 5 ท่านโดยใช้ข้อคำถามมีค่าความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.8 - 1.0 ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (CVI) ของข้อคำถามมีค่าระหว่าง 0.9 - 1.0 และทำการตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับผู้บริหาร อบต. ในจังหวัดราชบุรี จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความสัมพันธ์รายข้อของแบบสอบถาม ทำความหาความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.9638

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ในการวิเคราะห์เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ แนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง และการกระจายข้อมูลของแบบสอบถามรายข้อ สำหรับพิจารณาความเหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์และใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้น ส่วนการวิเคราะห์องค์ประกอบในการวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การวิเคราะห์ประกอบด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบโมเดลการวัด (Measurement Model) และ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง (Structure Equation Model)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 390 คน พบว่าองค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก ประกอบด้วย 5 ด้าน โดยด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการ ด้านการจัดการความรู้และทรัพยากร และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และได้ผลในขั้นตอนแรกจึงทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อยืนยันว่า ธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กประกอบด้วยห้าองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรม (ความเป็นธรรมและความโปร่งใส) องค์ประกอบหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการ (การจัดการความขัดแย้ง, การจัดการตามสถานการณ์ และหน้าที่รับผิดชอบ) องค์ประกอบการจัดการความรู้และทรัพยากร (การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการจัดการทรัพยากร) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของประชาชน

(มีส่วนร่วมจัดทำแผนและการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา) และองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม (ความรับผิดชอบในการบริหารและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม) โดยองค์ประกอบทั้งหมดนี้ อยู่ภายใต้องค์ประกอบใหญ่เดียวกัน คือ ธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก และทั้งห้าองค์ประกอบ มีความสำคัญในการอธิบายขององค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กเรียงผลการวิเคราะห์ได้แสดงลำดับน้ำหนักองค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบด้านหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการ (0.991) องค์ประกอบด้านการจัดการความรู้และทรัพยากร (0.969) องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (0.968) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (0.917) และองค์ประกอบด้านคุณธรรมจริยธรรม (0.850) และเมื่อพิจารณาจากน้ำหนักองค์ประกอบปรากฏว่า ทั้งห้าองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักอยู่ในระดับสูง ซึ่งบ่งชี้ว่า องค์ประกอบทั้งห้าเป็นองค์ประกอบสำคัญของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าสมการโครงสร้างของการวิเคราะห์องค์ประกอบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ คือ ได้ 0 ค่า X^2/df (CMIN/DF) เท่ากับ 1.715 ค่า RMR เท่ากับ 0.005 ซึ่งเข้าใกล้ศูนย์ ค่า GFI เท่ากับ 0.980 และ ค่า AGFI เท่ากับ 0.948 ซึ่งเป็นค่าที่สูงกว่า 0.9 และเข้าใกล้หนึ่ง และค่า RMSEA เท่ากับ 0.043 ซึ่งน้อยกว่า 0.08 แสดงว่ารูปแบบโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเป็นการยืนยันได้ว่าองค์ประกอบด้านคุณธรรมจริยธรรม องค์ประกอบด้านหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการ องค์ประกอบด้านการจัดการความรู้และ

ทรัพยากร องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์ประกอบด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นองค์ประกอบสำคัญของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กอย่างแท้จริง

สรุปข้อค้นพบของการวิจัย

สรุปข้อค้นพบของการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้บริหาร อบต. และ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการบริหาร อบต. มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้บริหาร อบต. เพศชาย ร้อยละ 63.3 และเพศหญิง ร้อยละ 36.7 อายุ ส่วนใหญ่อายุ 36-45 ปี ร้อยละ 51.3, อายุ 46 – 55 ปี ร้อยละ 21.8, อายุ 26 – 35 ปี ร้อยละ 31.3 และอายุ 56 ปีขึ้นไป ร้อยละ 5.6 ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ ปริญญาตรี ร้อยละ 54.1, ปริญญาโท ร้อยละ 29.7, มัธยมศึกษา ร้อยละ 12.1, ประถมศึกษา ร้อยละ 0.8 และอื่นๆ ร้อยละ 3.3 – ประสบการณ์ในตำแหน่ง ส่วนใหญ่ 5-8 ปี ร้อยละ 35.6, 1-4 ปี ร้อยละ 32.3, 13 ปีขึ้นไป ร้อยละ 16.9 และ 9 – 12 ปี ร้อยละ 15.2 สถานภาพสมรส ส่วนใหญ่ สมรส ร้อยละ 73.1, โสด ร้อยละ 23.8 และหย่า/หม้าย ร้อยละ 3.1 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนใหญ่ 15,001 – 25,000 บาท ร้อยละ 28.5, สูงกว่า 35,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 24.9, ต่ำกว่า 15,000 บาท ร้อยละ 24.1 และ 25,001 – 35,000 บาท ร้อยละ 22.5

2. องค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ทั้งหมด 70 รายการ จากด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบทบาทหน้าที่การบริหารจัดการ ด้านการจัดการความรู้และทรัพยากร ด้านการมี

ส่วนร่วมของประชาชน และความรับผิดชอบต่อสังคม นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยพิจารณาว่า รายการใดควรอยู่ในองค์ประกอบใด ได้พิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบ นำค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแต่ละรายการไปพิจารณากับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ องค์ประกอบที่สำคัญต้องมีค่าไอเกน (Eigenvalue) มากกว่าหรือเท่ากับ 1 และมีรายการที่อธิบายองค์ประกอบนั้นตั้งแต่ 3 รายการขึ้นไป แต่ละรายการต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป องค์ประกอบที่ทั้งหมดจะไม่มีความสัมพันธ์กันของรายการในระหว่างองค์ประกอบ (Multicollinearity) แต่จะมีความสัมพันธ์กับรายการที่อยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน ซึ่งเมื่อได้ทำการหมุนแกนองค์ประกอบด้วยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax) แล้วไม่มีรายการใดที่ถูกตัดออก จึงได้ทั้งหมด 11 องค์ประกอบดังนี้

2.1 องค์ประกอบ ความเป็นธรรมเป็นองค์ประกอบย่อยอันดับแรกของคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 8 รายการ เรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อยได้แก่ 1) ส่งเสริมผู้ได้บังคับบัญชาที่เป็นคนดี รองลงมาคือ 2) ยึดมั่นในผลประโยชน์ส่วนรวมของ อบต.เหนือผลประโยชน์ส่วนตน 3) เข้าผู้ตำแหน่งใน อบต.ด้วยวิธีการที่ชอบธรรม 4) การพิจารณาบุคคลเข้าสู่ตำแหน่ง ใน อบต. ยึดหลักการสนับสนุนคนที่มีความซื่อสัตย์ 5) การแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลและความถูกต้อง 6) ยึดมั่นหลักคุณธรรมในการปฏิบัติงานโดยไม่โอนอ่อนตามอิทธิพลใดๆ 7) สามารถชี้แจงข้อสงสัยในการทำงานให้กับผู้เกี่ยวข้องได้ 8) พร้อมให้บริการแก่ทุกคนอย่างเต็มที่โดยไม่เลือกพรรคหรือฝ่าย

2.2 องค์ประกอบ ความโปร่งใส เป็นองค์ประกอบย่อยอันดับสองของคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 4 รายการ เรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อยได้แก่ 1) ประชาชนขอทราบข้อมูลที่จำเป็นตามความต้องการได้ รองลงมาคือ

2) มีการจัดการตาม พรบ.ข้อมูลข่าวสาร 3) สามารถชี้แจงแหล่งที่มาของงบประมาณของ อบต.ทุกรายการได้ 4) บริหารจัดการงบประมาณให้เป็นไปตามแผนงาน/โครงการ ประจำปี

2.3 องค์ประกอบ การจัดการความขัดแย้ง เป็นองค์ประกอบย่อยอันดับแรกของหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 5 รายการ เรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อยได้แก่ 1) ให้มีการเจรจาต่อรองเพื่อลดความขัดแย้ง รองลงมาคือ 2) มีตัวกลางในการประสานความขัดแย้ง 3) ปรับระเบียบข้อบังคับโดยใช้หลักประชาธิปไตยตามเหตุตามผลเพื่อลดความขัดแย้ง 4) ส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานของ อบต. 5) กำหนดแผนปฏิบัติการโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

2.4 องค์ประกอบ การจัดการตามสถานการณ์ เป็นองค์ประกอบย่อยอันดับสองของหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 4 รายการ เรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อยได้แก่ 1) เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงาน รองลงมาคือ 2) เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงาน 3) ยุทธศาสตร์การดำเนินงานของ อบต. เกิดจากประชาชนในท้องถิ่น 4) จัดทำกิจกรรม ให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของบริบทสังคม

2.5 องค์ประกอบ หน้าที่รับผิดชอบเป็นองค์ประกอบย่อยอันดับสามของหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 5 รายการ เรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อยได้แก่ 1) แสวงหาข้อมูลโดยตนเองและจากแหล่งข้อมูลอื่นๆก่อนการตัดสินใจ รองลงมาคือ 2) ประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิบัติการกิจให้บรรลุผลสำเร็จ 3) ข้อมูลที่ใช้ในการบริหารจัดการมาจากประสบการณ์ของตนเอง 4)

มอบหมายอำนาจในการตัดสินใจตามบทบาทหน้าที่แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน 5) ข้อมูลที่ใช้ในการบริหารจัดการมาจากผู้นำชุมชนทั้งภายในและภายนอกพื้นที่

2.6 องค์ประกอบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบย่อยอันดับแรกของการจัดการความรู้และทรัพยากร ประกอบด้วย 7 รายการ เรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อยได้แก่ 1) แลกเปลี่ยนประสบการณ์กันส่วนราชการอื่นๆ รองลงมาคือ 2) แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ 3) สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอก 4) จัดทำระบบฐานข้อมูล ที่สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการ 5) แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้นำชุมชนในท้องถิ่น 6) จัดการใช้วัสดุอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของชุมชน 7) จัดตั้งกองทุนในชุมชน เพื่อการพึ่งตนเอง

2.7 องค์ประกอบ การจัดการทรัพยากร เป็นองค์ประกอบย่อยอันดับสองของการจัดการความรู้และทรัพยากร ประกอบด้วย 11 รายการ เรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อยได้แก่ 1) จัดลำดับความสำคัญของภารกิจตามความจำเป็นและเร่งด่วน รองลงมาคือ 2) กระบวนการสรรหาบุคลากร อบต. เป็นไปตามขั้นตอนและมติของคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบล (ก.อบต.กลาง) 3) สนับสนุนให้บุคลากรใน อบต.ได้รับการศึกษาอบรมเพิ่มเติม 4) ให้ความสำคัญกับการให้เกียรติและศักดิ์ศรีของบุคลากร 5) ขยายระยะเวลาของแผนการดำเนินงานตามภารกิจให้สอดคล้องกับงบประมาณผูกพันที่ได้รับ 6) จัดประชุมประชาคมเพื่อรับฟังปัญหา/ความต้องการของประชาชน 7) ประชาสัมพันธ์สื่อสารข้อมูลอย่างทั่วถึง 8) สนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อพัฒนาตนเอง 9) จัดการงบประมาณอย่างประหยัดภายใต้แผนที่กำหนด 10) มีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เข้าใจความต้องการของประชาชน 11) จัดทำแผนพัฒนาความรู้แก่บุคลากรใน อบต.ทุกระดับ

2.8 องค์ประกอบ การมีส่วนร่วมจัดทำแผน เป็นองค์ประกอบย่อยอันดับแรกของการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 8 รายการ เรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อยได้แก่ 1) มีการนำข้อมูลที่ประชาชนเสนอ เพื่อจัดทำแผน รองลงมา คือ 2) ประชาชนในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระเสรีในที่ประชุมประชาคม 3) สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนร่วมวางแผนสร้างอนาคตของชุมชนเอง โดยมีการจัดทำเป็นแผนแม่บทชุมชน 4) สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการ 5) ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและจัดทำกิจกรรมตามหลักประชาธิปไตย 6) มีการประสานงานให้ทุกภาคส่วนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการ 7) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงาน 8) แต่งตั้งตัวแทนประชาคมให้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบงาน

2.9 องค์ประกอบ การมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา เป็นองค์ประกอบย่อยอันดับสองของการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 5 รายการ เรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อยได้แก่ 1) ให้ตัวแทนประชาชนที่ร่วมเป็นคณะกรรมการร่วมรับผิดชอบเมื่อเกิดมีปัญหา รองลงมาคือ 2) มอบหมายโครงการต่างๆให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรับผิดชอบ 3) แต่งตั้งตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมเป็นคณะทำงานในการแก้ไขปัญหา 4) เตรียมความพร้อมในการชี้แจงเหตุผลการตัดสินใจทางการบริหารจัดการแก่สังคม 5) สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในฐานะผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง

2.10 องค์ประกอบ ความรับผิดชอบในการบริหาร เป็นองค์ประกอบย่อยอันดับแรกของความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วย 8 รายการ เรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อยได้แก่

1) สนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความทุ่มเทและเสียสละ รองลงมาคือ 2) สนับสนุนให้บุคลากรพัฒนามาตรฐานการให้บริการ 3) ใช้งบประมาณอย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดความคุ้มค่า 4) ใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน 5) จัดบริการสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว 6) จัดกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภายในชุมชน 7) ใช้เหตุผล ในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตรงตามความต้องการของประชาชน 8) การทำงานต้องมีการวางแผน

2.11 องค์ประกอบ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เป็นองค์ประกอบย่อยอันดับสองของความรับผิดชอบต่อสังคมประกอบด้วย 5 รายการ เรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อยได้แก่ 1) จัดระบบการตรวจสอบการบริหารจัดการโดย บุคคลภายนอกที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย รองลงมาคือ 2) หลีกเลี่ยงการบริหารจัดการที่อาจก่อให้เกิดปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน 3) หลีกเลี่ยงการบริหารจัดการในระบบอุปถัมภ์ 4) มีการเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจของครอบครัว 5) ให้ทุกคนในครอบครัวสนับสนุนการทำงาน

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าวิจัยได้พบแนวคิด 2 ประการ ได้แก่ 1) แนวคิดเรื่อง องค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหาร อบต.ขนาดเล็ก ประกอบด้วยห้าองค์ประกอบ คือ หน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการ การจัดการความรู้และทรัพยากร ความรับผิดชอบต่อสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชน และคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านบทบาทหน้าที่การบริหารจัดการ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในการเป็นองค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหาร อบต.ขนาดเล็กได้เป็นอย่างดี สำหรับด้านคุณธรรม

จริยธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุดในจำนวนจำนวน 5 องค์ประกอบ ดังนั้นผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐต้องเน้นความสำคัญทางด้านคุณธรรมจริยธรรมเพื่อสร้างความสมดุลของยุทธศาสตร์เสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ 2) แนวคิดเรื่องโครงสร้างองค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหาร อบต.ขนาดเล็ก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 11 องค์ประกอบย่อย ดังนั้นผู้วิจัยเสนอแนะไว้ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะการนำองค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหาร อบต.ขนาดเล็ก ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และ 2) ข้อเสนอแนะในการทบทวนวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะการนำองค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหาร อบต.ขนาดเล็ก ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

การศึกษาวិชาญครั้งนี้พบว่า องค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหาร อบต.ขนาดเล็ก ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในการบริหาร อบต.ขนาดเล็ก อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

1.1 การนำองค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหาร อบต.ขนาดเล็ก 5 องค์ประกอบ ตามลำดับความสำคัญได้แก่

- 1) หน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการ
- 2) การจัดการความรู้และทรัพยากร
- 3) ความรับผิดชอบต่อสังคม
- 4) การมีส่วนร่วมของประชาชน และ
- 5) คุณธรรมจริยธรรม

ไปใช้เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ ต้องให้ความสำคัญกับองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านไปพร้อม ๆ กัน โดยใช้หลักของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเน้นการมีปัญญารู้เท่าทันในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และการ

พัฒนาตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อมด้วยความสมดุลขององค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ความพอมีด้านจิตใจ ความพอมีด้านสังคม ความพอมีด้านเศรษฐกิจ ความพอมีด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และความพอมีด้านเทคโนโลยี

1.2 องค์ประกอบด้านหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการ มีค่าน้ำหนักในการเป็นตัวแทนองค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหาร อบต.ขนาดเล็กได้เป็นอย่างดีมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารบริหาร อบต.ขนาดเล็กต้องให้ความสำคัญ กับหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะในปัจจัยสำคัญซึ่งตรงกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มากที่สุด คือ การจัดการความขัดแย้ง โดย ควรใช้การเจรจาต่อรองเพื่อลดความขัดแย้ง และใช้คนกลางในการประสานความขัดแย้ง รวมทั้งแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับโดยยึดหลักประชาธิปไตยให้สมเหตุสมผลเพื่อลดความขัดแย้ง ตามลำดับ

1.3 องค์ประกอบด้านการจัดการความรู้และทรัพยากร มีค่าน้ำหนักในการเป็นตัวแทนองค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหาร อบต.ขนาดเล็กได้เป็นอย่างดีรองลงมา ซึ่ง อบต.ขนาดเล็กส่วนใหญ่มีขีดจำกัดด้านบุคลากร เงินทุน ข้อมูล และความรู้ การพัฒนาให้อบต. เข้มแข็ง ทำงานแบบเน้นยุทธศาสตร์เชิงรุก การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการทำงาน (Learning by doing) และการทำงานเป็นทีมเป็นแนวทางที่จะเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรในการจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.4 องค์ประกอบด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในระดับต่ำสุดในจำนวน 5 องค์ประกอบ ดังนั้นกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นต้องเน้นในการให้ความสำคัญ ให้มีการพัฒนาระดับด้านคุณธรรมจริยธรรมเพื่อสร้างความสมดุลของยุทธศาสตร์ธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหาร อบต.ขนาดเล็ก ซึ่งการบริหาร

องค์การให้มีประสิทธิภาพต้องแสดงบทบาทการบริหาร โดยการเสริมสร้าง ดำเนินการ เปลี่ยนแปลงพัฒนา และหล่อหลอม โดยอาศัยกระบวนการถ่ายทอดและอบรม คุณธรรมจริยธรรม ผ่านสถาบันหลัก ได้แก่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สื่อมวลชน ชุมชนและสังคมโดยรวม เป็นวาระเร่งด่วน โดยให้มีการประเมินผลเป็นระยะ และมีการวางเป้าหมายที่ชัดเจน ตัวชี้วัดหลัก คุณธรรมที่สำคัญได้แก่ การปลอดคอร์รัปชัน ปลอดการทำผิดวินัย ปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ หลักความเป็นกลางเป็นธรรมของผู้บริหาร รวมทั้งหลักความโปร่งใส

1.5 ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ สามารถนำองค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหาร อบรม.ขนาดเล็ก จากการวิจัยครั้งนี้ ไปศึกษาเพื่อพัฒนาเครื่องมือในการประเมินการบริหาร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องปรับปรุงองค์กรจากภายใน กล่าวคือ การเพิ่มขีดความสามารถขององค์กร โดยยึดหลักการบริหารจัดการที่ดี และเน้นการให้บริการมากกว่าการปกครอง

1.6 องค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหาร อบรม.ขนาดเล็กนี้ สามารถนำไปสนับสนุนยุทธศาสตร์การเสริมสร้าง

ธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ที่เน้นนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่อำนาจปฏิบัติ ซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณในศักยภาพของตนเอง การมีเหตุผล ไม่ประมาท การรู้ถึงสาเหตุ การมีภูมิคุ้มกันสามารถพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ กล่าวคือใช้ บทบาทหน้าที่ การบริหารจัดการ การจัดการความรู้และทรัพยากร ความรับผิดชอบต่อสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชน และคุณธรรมจริยธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป 2 ประเด็น ดังนี้

2.1 ควรศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้

2.2 ควรศึกษาวิจัยองค์ประกอบของธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก โดยนำไปศึกษาเฉพาะกลุ่มผู้ปฏิบัติการ หรือเฉพาะกลุ่มผู้บริหาร อบรม.เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล

บรรณานุกรม

- เบญจวรรณ วันดีศรี. (2547). การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา คณะศิลปศาสตรมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ประมวลพระบรมราชาบาทและพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียง.(2550). เข้าถึงได้จาก: <http://www.sufficiencyeconomy.org>. (วันที่ค้นข้อมูล 20 มีนาคม 2550).
- สภาร่างรัฐธรรมนูญ. (2550). ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับลงประชามติ. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและพระราชกิจจานุเบกษา
- สุดจิต นิมิตรกุล. (2543). การบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดีของกระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- เสรี ชัดเข้ม และสุชาดา กรเพชรปานี. (2546). โมเดลสมการโครงสร้าง. เข้าถึงได้จาก <http://rmcs.buu.ac.th/jn/journal1/serce.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล 30 พฤศจิกายน 2552).
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2544). คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2550). พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546. เข้าถึงได้จาก: <http://www.krisdika.go.th>. (วันที่ค้นข้อมูล 2 เมษายน 2550).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบ พ.ศ. 2550- 2554. กรุงเทพฯ: วิเจ พรินต์ติ้ง.
- สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย. (2550). รายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย ปี 2550 เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคน. กรุงเทพฯ: คิน พลัปลิขซึ่ง.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2550). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. เข้าถึงได้จาก: <http://www.thaigov.go.th>. (วันที่ค้นข้อมูล 2 เมษายน 2550).
- องค์การบริหารส่วนตำบล. (2553). เข้าถึงได้จาก<http://www.tambol.com/tambol/default.asp>. (วันที่ค้นข้อมูล 4 พฤษภาคม 2553).
- อรพินท์ สฟโชคชัย, กรวิภา บุญชื้อ และพรณิยา บิณษรี. (2543, พฤศจิกายน). อบต.ที่มีธรรมาภิบาล : การวางรากฐานด้านทุจริต. เสนอในสัมมนาวิชาการประจำปี 2543 ของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย เรื่อง สังคมโปร่งใสไร้ทุจริต, ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ซิตี้ จอมเทียน ชลบุรี 18-19 พฤศจิกายน 2543.

Comrey, A., & Lee, H.B. (1992). **A first course in factor analysis**. NJ: L. Erlbaum Associates.

Joreskog ,Karl G. and Sorbom. (1993). **LISREL 8 Structural Equation Modeling with the SIMPLIS Command Language**. Chicaco: Scientific Software International.

Mac Callum, R.C., Browne, M.W., and Sugawara, H.M. (1996). Power Analysis and Determination of Sample Size for Covariance Structure Modeling. **Psychological Methods**, 1(2), 130-149.

United Nations Development Programme .(2007). **Sufficiency Economy and Human Development Bangkok .**